СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 290. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 13. грудня 1930. VOL. XXXVIII. No. 290. Jersey City, N. J., Saturday, December 13, 1930. THREE CENTS.

КАРАЮТЬ ПІКЕТУЮЧИХ СТРАЙКАРІВ

ДЕНВІЛ (Вірджінія). — Поліційний суддя С. К. Картер покарав 9 страйкуючих ткачів за пікетування ткацької фабрики „Ріверсайд Міл", накладаючи на кождого по $50 грошевої кари і 30 днів тюрми.

Це є така гостра кара, якої навіть не памятають у тих околицях, відомих з гострих кар, якими тут звикли карати страйкарів. Засуджені боронили разом з іншими страйкуючими входу фабрики, не впускаючи страйколомів.

Проти цього засуду внесено відклик. Справа опиниться перед судом присяжних.

АЙШТАЙН В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — До Америки прибув кораблем „Бельґенлянд" професор Альберт Айнштайн, відомий зі своєї теорії про релятивність. Його обступила тьма репортерів і фотоґрафів. Репортери хотіли, щоби він пояснив суть своєї теорії одним реченням, а Айнштайн відповів, що мусів би про це викладати принаймні три години.

Айнштайн є Жидом з походження, а пишуть про нього як німецького вченого. Недавно забрав він голос в обороні жидівської держави в Палестині. З того приводу Німці закидували йому, що він визискує своє становище вченого для жидівської політичної справи.

Айнштайн вихвалив Америку як взірцеву демократичну державу, яка має великі досягнення на науковім полі і яка певно возьме провід у всесвітнім змаганню до розвязки світової економічної депресії й світового мира.

Айнштайн відїжджає до Технольоґічного Інституту в Пасадені в Каліфорнії, де хоче якийсь час працювати разом з американськими вченими.

ЗАМКНЕНО ОДИН З НАЙБІЛЬШИХ БАНКІВ.

НЮ ЙОРК. — Замкнено на зарядження влади „Бенк оф Юнайтед Стейтс". Банк мав у Ню Йорку 60 філій. Депозити банку в часі замкнення виносили $160,000,000.

Найбільші нюйорські банки оголосили в день замкнення заяву, що вони дадуть всім депозиторам замкненого банку 5-процентові позички на половину тої суми, яку вони мали в Бенк оф ди Юнайтед Стейтс. В той спосіб припинено паніку, яка огорнула тисячі депозиторів.

Заряд замкненого банку подає, що банк має покриття на всі ощадности, та що за кілька тижнів банк зможе продовжати свій бизнес.

ДЕПОРТУВАТИМУТЬ ЧУЖИНЦІВ-ҐЕНҐСТЕРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Вилієм Н. Довк, ново заіменований секретар праці, звернеться до конґресу за фондами на покриття коштів боротьби з ґенґстерами. Довк каже, що ту боротьбу треба доконче звести, а вона не є легка, бо провідники ґенґстерів мають до диспозиції міліони долярів і можуть себе боронити. Довк заявив далі, що раз зловлені ґенґстери, які походять з чужих країв, будуть сейчас депортовані, як тільки будуть до цього законні основи.

ВОЄННИЙ СТАН НА КУБІ.

ГАВАНА. — Проголошено воєнний стан, який треватиме на цілім острові до 8. лютого 1931 р. Вся влада опинилася в руках армії. Рознеслися поголоски, що президент Мачадо уступив, але це неправда. Мимо воєнного стану приходить до сутичок між студентами і військом. Лікарі стануди по стороні збунтованих, бо уряд увязнив професорів університету.

НОВИЙ ПЕРЕПИС БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНҐТОН. — Директор перепису, Вилієм М. Стюарт, хоче зібрати докладніші дати щодо числа безробітних, ніж їх зібрано при останнім переписі.

Новий спис безробітних зачнеться з днем 15. січня 1931 р. Перечислять безробітних у 20 найбільших містах і з того приходитимуть до заключення, скільки може бути тепер безробітних у Злучених Державах.

ХОЧ ДВА ДНІ РОБОТИ.

ОЛБАНІ. — Робітничі орґанізації напирають на леґіслятуру, щоби знайти фонд, з якого можнаб уможливити безробітним хоч два дні роботи на тиждень з денною платнею по $5.

ФАРМЕРИ ПРОТИ ПРОДАЖІ ГОРІВКИ.

ТОРОНТО. — На конвенції „Юнайтед Фармерс оф Онтеріо" ухвалено одноголосно резолюцію, якою конвенція взиває уряд до припинення торговлі алькоголічними напитками на час економічної депресії.

ПРОПОНУЄ ЕКОНОМІЧНЕ ОБЄДНАННЯ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Д-р Ґайлмар Шахт, бувщий президент Німецького Банку, говорив на тему панєвропейського обєднання. Він каже, що Европа мусить себе обєднати спершу морально, себто себе роззброїти та занулювати всякі військові секретні договори. А потім вже прийде легко до економічного обєднання, якого світ найбільше потребує, бо всі гнуться під тягаром економічної депресії, податків і цлових мурів.

НОВИЙ УКРАЇНЕЦЬ-ЛІКАР У НЮ ЙОРКУ.

Сими днями отворив у Ню Йорку лікарську канцелярію новий Українець-лікар. Є ним д-р Юрій Андрейко. Його офіс міститься під числом 153 Евеню Б. в Ню Йорку.

Д-р Юрій Андрейко, син покійного Дмитра Андрейка, довголітного урядника У. Н. Союза, почав студіювати медицину в Колумбійському Університеті в Ню Йорку, але скоро опісля перенісся до університету в Берліні, котрого медичний факультет відомий на ввесь світ.

Покінчивши медичні студії в Бирліні та зложивши там медичнні іспити, д-р Юрій Андрейко вернувся до Америки. В Ню Йорку він відбув півторарічну медичну практику в Ню Йорк Поликлінік Госпител, а по укінченню сеї практики відбув ще піврічну практику в Манґатен Матерниті енд Диспенсері, де студіював акушерію, котру він вважає своєю спеціяльністю. В усіх тих шпиталях д-р Андрейко проявив себе, хоч молодим, але добре підготованим лікарем.

Д-р Юрій Андрейко, хоч вихований в Америці, з молоду цікавився українським національним рухом. Ще будучи студентом Колумбійського каледжу, він немало причинявся своїм знанням української й англійської мови до української пропаґанди, яку вели американські Українці за свою державу в 1917—1920 р.

ПОЛЯКИ ХОЧУТЬ ЗАКРИТИ ЗВІРСТВА ПЕРЕД СВІТОМ.

Всякі спроби чужих журналістів довідатися наочно про польські звірства і катування українського населення у Східній Галичині не вдаються. Коли кореспонденти не вдоволяються офіціяльними заявами, а хочуть і самі провірити їх правдивість, то їх арештують і видалюють з Польщі.

Кожному ще в памяти арештування й видалення з Польщі англійського лікаря Фридрика Віляма Дея, якого арештовано в часі виконування самарянської служби, а також видалення американського Українця, п. Якова Макогона, якого гостем був лікар Дей.

Така сама доля постигла й репрезентанта щоденника „Шикаґо Дейлі Нюс", п. Фарсона. Коли він з комісіонером готелю Жоржа, Михайлом Андрушком, поїхав до Гаїв під Львовом, поліція арештувала його і привезла назад до Львова, де його увільнено. Щож, добре що Американець відчув на власній шкірі польський кулак. Англійський журналіст, п. Фоґт, приїхав до Львова, але також не сміє виїхати на провінцію.

МАЛИЙ ЧОЛОВІК.

За старої Австрії польський граф Казимір Бадені, що був намісником Галичини, після того австрійським президентом міністрів, мав славу „великого чоловіка", бо коли був намісником, то з виборів виходили послами тільки ті кандидати, яким він позволив вийти. Тепер бувший маршалок польського сойму, Дашинський, в щоденнику „Робітнік" пише про вибори і каже що „Бадені був малим чоловіком".

TERRORISM IN POLAND.

John Elliott, European correspondent of the New York Herald-Tribune, has returned from Poland to Berlin with stories of modern reign of terror in the Province of East Galicia. He tells of terrorism and counter-terrorism which have been sweeping the province for the past three months. The disturbances have their roots in the history of East Galicia — before the War a part of Austria, after the War a prize sought by Moscow and Warsaw, today an impoverished region where the Polish are outnumbered by Ukrainians.

The inquisition apparently started with the systematic firing of Polish crops, barns and homes by Ukrainians bent on the old project of creating a Ukrainian Empire from East Galicia and the adjoining Ukraine Soviet Republic. Their punishment was heavy and hard, indiscriminately administered by Polish troops marched into the province by Marshal Pilsudsky, the Mussolini of Poland. Mr. Elliott reports that for the 200 cases of incendiarism the troops have arrested and jailed "at least 200,000 Ukrainians," including sixteen of twenty-six Ukrainian Nationalists elected to the lower Polish house.

The arrests have comprised the lighter side of the ..mission of pacification." As the Polish cavalry sweeps from one village to another, Ukrainian priests and peasants are flogged, thatched cottages unroofed, schools slosed, co-operative stores and creameries looted and libraries and reading rooms demolished. The villages are raided three or four times, each raid bringing additional requisitions for food and drink, more destruction of property and another inquiry into the fires. With the inquiry comes a series of floggings, sixty to ninety lashes a man with the knout, a tapered bundle of leather thongs twisted with wire.

Mr. Elliott declares that the troops are kindling a spirit of sedition and revenge among the Ukrainians, which is certainly not surprising. Though a majority in the one province of East Galicia, the Ukrainians are a feeble minority in all Poland. Their opression, like that of the Germans in the Polish corridor, has been a recognized but apparently insoluble problem of post-war Europe. Since there are some 30 million Ukrainians across the border in Russia — naturally sympathetic toward the Ukrainians in Poland — the harshness of the Polish troops in East Galicia amounts to thrusting a match under a powder magazine.

(Outlook and Independent, October 29, 1330).

(In connection with this article the "Outlook and Independent" published a map of the "Area of Disturbance," the shaded section of which indicates the region where Polish troops are punishing Ukrainians).

ДОЛЯ УРЯДОВЦЯ.

Степан Старжинський, 44-літний урядовець державного банку рільничого у Варшаві, мав численну родину, якої не міг із своєї скромної платні прокормити. Нужда і клопоти довели його до того, що на днях, працюючи в бюрі, він зажив отрую, схилився на стіл і помер на очах товаришів.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІЮ.

В неділю, 14. грудня, в годині 3—3.30, Рочестерський Громадський Хор під діриґентурою Л. Сорочинського відспіває концертову програму, в яку входять: Ой не шуми, луже, А. Кошиця; Ой зза гори, зза крутої, А. Кошиця; Ой рудуду, рудуду, Я. Степового; Колискова, А. Кошиця (альт сольо п. Марія Юрків); Колиб мені ступка, Я. Степового; Я в середу родилася, Я. Степового; Над річкою беріжком, М. Леонтовича; У полі береза, А. Кошиця; Ой зацвіла синя квітка, А. Кошиця; Ой котився кубар, М. Леонтовича.

ЛІҐА ПРАВ ЧОЛОВІКА ВИСИЛАЄ КОМІСІЮ ДО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

До черновецького „Часу" наспіла з Парижа дня 15 листопада ц. р. ось така телеграма: Сюди прибула делеґація галицьких Українців під проводом д-ра Василя Панейка й звернулася з проханням до Ліґи Прав Чоловіка взяти на себе ініціятиву інтернаціональ ного розслідження подій у Східній Галичині.

Делеґація прохала, щоб делеґація, зложена з одного Француза, одного Англійця, одного Поляка й одного Швайцарця, удалася до Східньої Галичини й сконстатувала на місці, чи скарги Українців справедливі, чи ні.

Делеґація, що прибула до Парижа, вказувала на переслідування Українців у Східній Галичині й представила всі звірства польського уряду, поповнені на невиннім і безборонним українськім населенню.

Центральний Комітет Ліґи Прав чоловіка взяв справу у свої руки й приступив до зложення слідчої комісії.

ЗВІЛЬНЕНУ ВІД ВИНИ Й КАРИ УКРАЇНКУ ВИДАЛЕНО ЗА КОРДОНИ ПОЛЬЩІ.

У великому політичному процесі в справі минулорічного замаху на „Сходнє Тарґі" у Львові суджено між іншими урядничку „Червоної Калини", Ярославу Клішівну. Підчас процесу її звільнено від вини й кари, одначе за старанням львівської поліції заборонено їй перебувати на території польської держави.

Дня 10-го листопада ц. р. видалено її за польські кордони, а саме вивезено до Румунії.

РЖА НИЩИТЬ АРҐЕНТИНСЬКЕ ЗБІЖЕ.

Арґентинське міністерство рільництва подає в свойому звіті, що підчас слідуючих жнив поверх два міліони бушлів пшениці буде не до вжитку, тому, що знищить його ржа. Біля шість міліонів гектарів (14 міліонів 820 тисяч акрів) пшеничної площі є заражені збіжевою ржою. Всякі спроби агрономів та фармерів знищити ржу оказалися безуспішні, тому, що запізно взялися до цього.

ПІШОВ ПО ГРИБИ І ВМЕР З ГОЛОДУ.

З Банилова над Серетом (Буковина) пішов до ліса по гриби хлопець Василь Бовгар. Та в лісі він заблудив і блукав так довго, доки не вмер з голоду й холоду. На пів зігнилого найшли його там рубачі.

ЛЯЦЬКИЙ ДИПЛЬОМАТ ПРОТЕСТУЄ

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ ЗАЯВИВ ПРОТЕСТ ПРОТИ СТУДЕНТСЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Польський посол в Австрії, Кароль Бадер, заявив протест перед міністром справ заграничних, Шобером, з приводу антипольської демонстрації, яку влаштували студенти місцевого університету. Демонстрація відбулася зприводу переслідування Ляхами Німців у Польщі. Студенти домагалися спільного виступу Австрії та Німеччини проти Польщі в обороні Німців.

Шобер відповів Бадерови, що він не може втручатися в університетські справи, хоч обіцював перевести відповідне слідство. Стало відомо, що ректор університету, Іберсберґер, заявив Шоберови, що колиб він був присутний на протестаційному вічу, то вжив би ще гостріших слів проти Польщі, ніж те зробили студенти.

ХОТІЛИ ВБИТИ КАЙ ШЕКА.

КІЮКІЯНҐ (Китай). — Президент републики й головнокомандуючий військами, ґенералісімус Кай Шек, несподівано приїхав до Нанкіну, замісць того, щоби їхати до Ганкова. Таку зміну його поїздки пояснюють тим, що в Ганкові відкрито змову комуністів убити Кай Шека.

Кай Шек мав їхати до Ганкова, щоби звідти керувати своїми військами, які він тепер відправляє для боротьби з комуністами та з іншими бандитськими узброєними відділами, що вже довший час руйнують і масакрують південь Китаю. З Ганкова переказують, що там арештовано багато комуністів, а між ними їх пять лідерів, яких уже покарано на смерть.

МИТНА ВІЙНА.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Переговори в справі заключення торговельного договору між Угорщиною та Чехословаччиною, що тягнулися вже довший час скінчилися повною невдачею. Тому тепер треба сподіватися, що між цими державами розпічнеться митна війна.

Австрійські торговельні кола сподіваються, що Угорщина тепер розпічне переговори з Австрією, щоби тут відкрити ринок для своїх сільсько-господарських продуктів, а також, щоби в Австрії купувати для себе ріжні фабрикати, які Угорщина раніше діставала з Чехословаччини. Тому в Австрії сподіваються оживлення в індустрії.

ЛЕТУНИ ПОПАЛИ В ПОЛОН.

МАДРИД (Еспанія). — Кілька відділів воєнних літаків та вояків на верблюдах шукають в африканській пустині трох еспанських летунів. Ці летуни вилетіли на військовому літаку з заходу Африки в напрямку до пустині. Вже кілька днів про них нічого не чути.

Думають, що вони змушені були осісти в пустині й попали в руки диких племен, які ворожо ставляться до всіх Европейців. Літати в цій частині Африки дуже небезпечно. Тому французькі почтові летуни завжди мають при собі стільки грошей, щоби їм вистарчило відкупитися з полону дикунів, колиб трапилася якась несподіванка з літаком і довелосяб осісти в пустині.

АРЕШТУВАЛИ ІТАЛІЙСЬКОГО ШПІОНА.

ПАРИЖ (Франція). — Поліція арештувала в Тульоні Італійця Віктора Дао. З документів видно, що він стоїть в тісному звязку з фашистами. При нім знайшли деякі замітки воєнного значіння, а також пляни фортеці Тульона та вказівки, як найліпше атакувати з літаків підставу французької фльоти в Тульоні.

Поліція тепер переводить докладніше слідство, сподіваючися, що в руки її попався важний італійський шпіон.

ЧЕРЧІЛ ПРОТИ ПОШИРЕННЯ ПРАВ ІНДІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Винстон Черчіл виступив з гострою критикою конференції в справі Індії, яка тепер відбувається в Лондоні між представниками Індії та Анґлії. Він заявив, що не можна й думати про поширення прав Індії, ба навіть треба дещо врізати з тих прав, які тепер Індія має.

Такий виступ Черчіла перечить становищу навіть партії консерватистів, якої члени беруть також участь у працях конференції. Стан переговорів на конференції тепер однаково задовольняє всі три партії: праці, ліберальну та консервативну. З заявою Черчіла можуть солідаризуватися хіба скрайні реакціонери.

ЗАБОРОНЕНО АМЕРИКАНСЬКУ ФІЛЬМУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Головний цензурний фільмовий комітет заборонив висвітлювати в німецьких кінах американську фільму „Ол кваєт он ди Вестерн Фронт". Цензура вважає, що ця фільма ображає німецьке патріотичне почуття, показуючи упадок і поразку Німеччини.

Як відомо, ця фільма зроблена на підставі оповідання німецького автора Ремарка. Книжка Ремарка розійшлася в міліонах примірниках по цілому світі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЯКИ ПРОТЕСТУЮТЬ

Коли Американські Українці рішили повести масову протестаційну акцію, звернену на напятнowання польських звірств у Галичині, то польські часописи в Америці поставилися до цеї справи з легковаженням. Колиж протипольські демонстрації випали всюди надзвичайно гарно, коли публична американська опінія почала відноситися до українських протестів з симпатією, тоді почали підноситися в польській пресі голоси, щоби тому протиділати. Одні часописи казали, що це вже зробить польський уряд і поінформує як слід Вашингтон, а інші радили влаштовувати віча й висилати свої протести до американських ґазет і опрокидувати донесення про польський терор.

В той спосіб польські орґанізації вже запротестували по деяких місцевостях по американських часописах, а рівнож забирали голос польські консулі, а навіть сам польський амбасадор, щоби виправдати Польщу.

Не знаємо, чи американські Поляки продовжуватимуть свою акцію, але на всякий случай нам не можна поминати її мовчанкою. Саме польські протести і заяви є найкращою пропаґандою для нашої справи. Бо польські заяви є повні неправди, яку легко збити. При відповідях на польські брехні нема навіть потреби покликуватися на українські жерела, а вистарчить зацитувати те, що пишуть самі американські очевидці, або покликатися на таку суспільну американську діячку як Джені Едемс, за якої посередництвом зложила протест проти польських звірств Міжнародня Жіноча Ліґа Мира й Свободи.

Наш орґан містить від місяців цілу масу ріжного матеріялу в анґлійській мові, який треба використовувати для пропаґанди нашої справи і для опрокидування польських клевет. З відповідями не треба зволікати. А для виготовлення їх не треба богато труду. Звертаємо увагу от хочби на відповідь о. Сидоряка з Сиракюз, яку дано польському консулеви, а яку поміщено в попереднім числі „Свободи". Та відповідь є дуже добра й з неї можуть користати всі ті, котрим приходиться по місцях відповідати на польські брехні, бо вони всюди однакові.

Ніяка польська клевета не повинна лишитися без української відповіди. На це мусять памятати всі наші передові люде по місцях. Саме польські брехні є доброю нагодою до пропаґанди української правди.

THE IDEALS OF AMERICAN YOUTH OF UKRAINIAN DESCENT

(Mr. Valdimir Semenyna's address, delivered at the Fifth Convention of the United Ukrainian Organizations of the United States, held in New York City, on October 23, 1930).

Judging by the phases of life the Ukrainian immigration has passed through we may sincerely state that one major item has been neglected, and that is the youth itself; that youth which is to grow up as good American citizens, and loyal to the American principles to the extent that it will respond to the aid of other peoples which are striving for the same ideals, and especially to the people of Ukraine which ara shedding their blood for those very same ideals.

From my observations I have found that almost up to the present time the older element has not made any effort to stimulate the interest of the youth in anything Ukrainian, but instead has even shown antagonism to the youth's organizations which refused to be affiliated with the church or some other "paternal" organization. In many instances the reason for the antagonism was the conduction of the clubs, and the like, in the English language while in other cases the Ukrainian language was forced onto the younger element. This forcing of the mother tongue is a very serious matter with serious consequences.

We must remember that to gain attention you must stimulate interest. Disregarding the fact that the youth does not learn the Ukrainian tongue we must bind their hearts to the Ukrainian cause, not through neglect and laughter at their efforts or expression in Ukrainian but through informing them of what they are.

That they may take pride in it, children need to see from their elders respect to their mother tongue and Ukrainian attainments. This applies also to any Ukrainian newspaper which reprinsts ordinary English matter in its columns for its children, as surely no child will look up to the people who must borrow something the youth has already read in English in simpe elementary books.

In reaction to this enforcement and neglect the youth, ignorant of its own, to justify its disinterest, naturally tries to form some alibi based on a false understanding of the American ideals, as "oh, why bother with the old people and their country, I'm an American!" To think that such phrases mean the "assimilation of the youth" is futile. This only shows that such youth has no orientation and that it is awaiting to be lost in ignorance to American as well as to the Ukrainian cause.

It should be our call to spread the true American ideals expressed by that Messiah, Abraham Lincoln, when he said, "government of the people, by the people, and for the people"; that is the ideal the Ukrainian people are dying for, under the Polish and Muscovite yokes and which every true American, no matter of what descent, is willing to support. With those American ideals in mind, we should strive to live up to to those ideals by showing that we are adding our share of Ukrainian culture to this monumental and intricate American civilization. But such work to show results must take time, and time means, in our case, generations; therefore it should be our aim to see that those generations ara informed, in a language they will completely understand, of their ancestry and the ideals their fathers strove for.

To bring about a good source of information, we must first eliminate from our stage those plays which have done their share in the old country, due to which the "korshma" (saloon) is disappearing in the old country, but which are out of place in this country since they misrepresent the truth to young audiences which have never seen the beautiful of Ukraine. Show less filth and more of beauty of Ukrainian life if we expect to gain the youth's respect to its parents and the land of their descent. That could be done by parents and organizations' protests against, and public criticism of such plays.

Secondly, we must promote interest among American born Ukrainians in Ukrainian literature and to do so, we must have our literature translated into English. To love Ukraine, one can learn primarily through its writers. Song and word play a large part in our life and yet the word which has even drawn the attention of other people, is shamefully neglected by us. What a storehouse of information we could present if but a tenth of our literature was translated into English! And why not? Do we lack the pride and appreciation for our own to lay the foundation for such work?

It is absolutely necessary to create a publishing fund supported by the people and all their organizations for the purpose of supporting a publishing center devoted primarily to the publication of English translations of Ukrainian history and literature. Such an organization could very well inquire for, gather, and coordinate the work started by different people in the United States and Canada. This would prevent repetition of the same work. As the most pressing need now, it would immediately have to publish a popular history of Ukraine, followed by a series of historical stories. This step is essential to the Ukrainian cause in America.

We see a number of Ukrainians, and even people of other nationalities take interest in the translation of Ukrainian literature, history, and even grammar. That is a spark of interest which must be fed lest it fade out with a wave of disappointment. To induce the youth to such work we must renumerate it in some way and one of the best methods is the establishment of prizes for certain literary translations. The value of this cannot be over-estimated. The prizes may be local, or centralized with that publishing unit so that the work may be coordinated without the least waste of time in repetition.

This is a mission in which the older generation can lay a foundation to a monument which will be cared for and cherished by the American Youth of Ukrainian Descent.

ПРОЄКТИ В СПРАВІ БУДОВИ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

(6)

Проект Товариства Згода, відділ 20 У. Н. Союза.

По довших дебатах і дискусіях на місячних зборах дня 19. жовтня 1930 над справою Сиротинця - Захисту, відділ прийшов до ось такого заключення:

Сиротинець-Захист є важною справою, і коли говоримо й думаємо про Сиротинець-Захист, мусимо взяти під розвагу вже істнуючі Сиротинці. Перше, ким вони засновані, яка їх адміністрація, і чим фінансуються.

Сиротинці в Америці повстали в двоякий спосіб: Перші повстали й засновані через умираючих богатих філянтропів, котрі лишили на сю ціль певну суму грошей як залізний фонд, з котрого проценту Сиротинці утримуються. Другі Сиротинці дієцезальні, декуди парохіяльні, католицькі або протестантські. Майже всі вони повстали засновані і фінансуються дорогою колект, і майже в кождих адміністрація складається зі сестер-монахинь. З тих сестер вони мають доглядачки, учительки, лікарки, і колекторки, і робітниці. І всі вони служать за одіж, дах над головою й ложку страви. Сиротинців, у котрих сі місця займають люди світські, є мало, а як які є, то певно мусять бути такими богатими, що мають чим себе оплатити і жадної колекти не потребують.

І ось тому У. Н. Союз, коли би хотів будувати Сиротинець-Захист, то мусівби мати щось одно з тих двох. Покищо нема майже нічого. Бо то, що по сей час є, проти того, що ще треба, не значить майже нічого. Взявши під розвагу, що Сиротинець-Захист буде коштувати найменше $350,000, скажім, що $50,000 вже є, значить ще треба $300,000. Розділити їх на 30,000 членів, то виходить по 10 долярів на члена. Ану, скільки знайдеться таких членів, що таку суму схотять або зможуть зложити?

Дальше, хотяйби навіть і потрібна сума знайшлася, то удержання такої інституції коштувати буде річно коло 100,-000 долярів. Розділити поміж 30,000 членів, виходить по $3.33 річно.

Ану, хто перший зголоситься на таку жертвенність?

Значиться, скажім собі правду в очи, що ми до таких жертв ще не дорослі, і щоби полагодити сю справу, нема иншого виходу, як один, а іменно: У. Н. Союз мусить поширити ще раз кампанію і зібрати $100,000 на залізний фонд, і гроші ульокувати на найвищий процент, і тим процентом спомагати сироти, які вже є або будуть, і остануться на вихованню при родинах. Щодо сиріт, котрі не мають родин, і не мають де бути, треба У. Н. Союзови увійти в порозуміння з українським Сиротинцем, який вже є і за певною згодою платні, за кожду сироту, з того фонду платити.

У той спосіб наразі, справа Сиротинця-Захисту, була би полагоджена. Фонду не треба переставати дальше збирати, доки фонд зросте до суми значнішої, і членство до висоти бодай три рази так, як тепер, тоді можна буде подумати й про свій власний Сиротинець-Захист.

Данно в Гемтр ік, Міш., дня 19. жовтня 1930.

За Уряд Тов. Згода, від. 20. У. Н. Союза:

Матвій Прихітко, предс.;
Іван Крупка, секретар.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться з суботу, 13 грудня, точно в годині 8-мій ввечер, в Укр. Нар. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Кождий член має явитись на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. На сих зборах буде роздача календарів У. Н. Союза і стінних календарів Тов. Дністер". Тікети на представлення кождий член має собі забрати на сих зборах, бо ми висилати не будемо. Се послідні місячні збори в році тому пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свої належитости найдальше до 20-го грудня, бо в противнім разі будуть суспендовані. Приведіть нових членів на збори. Родичам пригадується, котрі ще не вписали дітий до У. Н. Союза, нехай виконають це в сім місяци. Не явившийся член буде відвічальний після статута. — Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(33)

2. Перебіг її діяльности такий:

Найперше відділ коло 30 поліціянтів оточує читальню „Просвіти", ловлять, стягають силою при помочи погроз та побоїв селян з сокирами, рискалями при чім самі й при помочи тих людей виважують і ломлять майже всі двері, опісля вибивають ударами буків і ломлять всі вікна та вибивають футрини від вікон, а відтак вирубують цілу підлогу, в той спосіб дошки вже нездатні до поновного прибиття, рівнож розбивають стелю, дах, розкидають печі, ломлять крісла, лавки, нищать декорації сцени і куртини, а все під претекстом шукання „Сурми" крісів, револьверів, вибухових матеріялів та іншої нелеґальщини.

Опісля відходять до кооперативи і там теж саме з тим додатком, що розкидують і нищать крам і кооперативні книги, при чім густо-часто забирають для себе ріжний крам.

Відтак ділить їх командант на менші відділи і розсилає їх поміж свідоміших громадян в ціли переведення ревізій, які виконують це в той спосіб, що розшивають дахи, розбивають хатнє урядження, начиння, розкидають стіжки, ріжного роду збіжа мішають докупи з мукою, а опісля зі злобою поливають те водою або іншою рідиною.

Підчас того змушують власників нищити своє майно, побиваючи їх при тім тяжко як їх так і їх рідню серед повені зневаг словами та чинами, додаючи таке: „Хцеце Украіни, кабани, а наср... на Украінен" і т. п.

Перевівши таку ревізію в кільканацяти а часом і в кількадесяти місцевих селян їдуть на сусідне село, де те саме повторюється. Загально кажуть люде, що при ревізії підкидали інтеліґентам бльочки збірок на боєвий фонд і зараз же їх заарештовували і скованих відводили до Городенки а опісля відставляли до міської вязниці, звідкіля частину по переслуханню увільняли, а решту скованих відвозили до коломийської вязниці. Хоча комітет для політичних вязнів і приватні люди хотіли були передати вязням в міській вязниці їжу, але поліцаї, а головно комісар поліції цього катеґорично не дозволяв. Прохання й інтервенції в старости Гібнера, в комісара Люткевича і у Видри, начальника суду в Городенці — д-ра Скуневського й інших наших з інтеліґенції не мають жадного успіху, хоч підкреслювали і представляли кожному з них ті безправства, катування та знущання, що рівняються бандитизмові.

Дотичні орґани, хоч мали змогу і могли, не хотіли стримати низки доконаних погромів. Повсталі шкоди виносять сотки тисяч золотих.

3. Ціль експедиції є репресії за мнимі саботажі, яких після всіх даних в Городенщині не було. Мала вона виразний характер протиділати виборчій акції, що помітно було з того, що майже всі акти, які мали звязок з виборчою акцією, забирала та ще й тепер старанно розвідує поліція про комітети виборчі та хто до них належить.

4. Є безсумнівні докази вживання провокаторства при ревізіях, а саме підкидувано було бльочки „українського боєвого фонду" вибухові матеріяли й на основі цього арештовано невинних людей.

ПОГРОМИ ЕКСПЕДИЦІЇ.

Серафинці. Карна експедиція здемолювала цілком читальню „Просвіти" і кооперативу, на Вознесенськім куті читальню „Просвіти" і кооперативу, на Николинськім куті в читальні „Просвіти" поломані і понищені всі двері, крісла, лавки, шафи, порубано зовсім підлогу, стелю, дах, побито всі образи й вікна, поломано й порізано декорації, бібліотеку подерто й порозкидувано та потоптано. В Кооперативі ввесь крам знищено й викинено його на вулицю. Шкода понад 20,000 золотих. Переведено ревізію в Миколи Юлемкевича, здемолювавши йому ціле хатнє урядження вартости 2,000 зол., побивши тяжко до непритомности як його так і його сина Василя. Далі перевели ревізію в тойже самий спосіб у Івана Алімаха (сина Івана), Михайла Алімаха, Василя Кургановича, Теодора Бурнадза, Івана Бойка (сина Івана), Леся Матічука (сина Василя), Теодора Атаманюка та інш. Шкоди виносять грубі тисячі. Заарештовано біля 10 людей.

Злочинна судово-карна діяльність тої експедиції виявилася в тому, що нищилося та демолювалося все, що українське, та катованно людей.

Тишківці. Таж поліційна експедиція здемолювала в повиущий спосіб всі чотири читальні „Просвіти", 2 кооперативи і то все з биттям та нищенням як рухомого так і нерухомого майна. Ревізії переведені: у Юра Бандурки (сина Гната), (дуже тяжко побито), Михайла Дмитерка, Дмитра Грималюка, Федька Галіщука, Семена Глуханюка, Михайла Дідича (сина Онуфрія) і о. Михайла Грималюка. Богато заарештованих пізніше з браку вини випущено на волю, тільки о. Грималюка відставлено до Коломиї до вязниці, звідки його зараз увільнено. Шкоди виносять 10,000 золотих.

Вікно. В повище вказаний спосіб переведено ревізії й тут у: Івана Кобилянського (сина Гриця), дяка Жука, Осипа Семенюка і Петра Гевюка (сина Стефана). Останнього знищено цілковито, при чім поліція знущалася над ним, змушуючи його кланятися і хреститись перед польським орлом та цілувати коня в задок. Поведення з Гевюком пригадує трицятьлітню війну та огортає всіх огидою.

Вербівці. — Поліційна експедиція здемолювала зовсім читальню „Просвіти" й кооперативу. Шкода виносить сотки долярів. Рівночасно з биттям та побоями, нищенням у подібний спосіб майна переведено ревізії: в управителя школи Маланюка, Ілька Середи, Максима Остафійчука й богатьох інших. Заарештованих і закутих перевезено управителя школи Маланюка, Ілька Середу, Максима Остафійчука до Городенки, звідки обох селян випущено на волю, а Маланюка відставлено до коломийської вязниці, звідки його зараз випущено на волю.

Стрільче: Поліційна експедиція зовсім здемолювала читальню „Просвіти" і кооперативу. Шкоди доходять до кілька сот долярів. Ревізії перевели в о. декана Стрільчика, при чім його побито та все здемольовано. Дальше переведено ревізії в о. декана Федора Рудика, Івана Маріяша, Івана Гринюка, Іванчуха Миколи та Павла Миронова.

(Дальше буде).

ЗАЯВА.

В часописі „Америка" ч. 144. з дня 11. грудня ц. р. поміщено допис про працю протестаційного комітету в Филаделфії. З огляду на зміст статті, комітет застерігає за собою право публичного вияснення в часописі „Америка" як і всій українській пресі.

Тому, що комітет, перетяжений тепер працею пропаґанди серед чужинців, не хоче марнувати часу на ялову полеміку та є тої думки, що українська преса повинна бути тепер переповнена протестами проти ляцьких звірств, подаємо до загального відома всіх филаделфійських братств і товариств, що цю справу осудять самі представники товариств на зборах у пятницю, дня 19. грудня ц. р., в галі клюбу Горожан при 847 Н. Френклин стріт в годині 8 вечером.

На цих зборах буде проголошений звіт з діяльности комітету та поданий плян праці на будуче.

Кожде товариство має право вислати двох представників з правом голосу.

Филаделфія, Па., дня 11. грудня 1930 р.

ЗА ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:
ВОЛОДИМИР ҐАЛАН, голова
М. ДОВБЕНКО, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звіт протестаційного комітету.

Праця протестаційного комітету, створеного на зборах представників місцевих організацій, велася в трох напрямках, а саме:

1) Зорганізовання протестаційного походу і віча.

2) Переведення збірки на поміч жертвам ляцьких погромів.

3) Ведення пропаганди серед Американців.

Протестаційний похід і віче.

В протестаційнім поході дня 30. листопада взяло участь свідоме українське населення міста Филаделфії в числі 15 до 20 тисяч. Похід закінчився вічем в Метрополитен Опера Гавз з 5,000 учасниками, звідки вислано протести до президента Гувера, секретаря Стейту, премієрів Англії, Франції, Італії, Японії та сенаторів Бори, Дейвіса, Копленда та Лафолета.

Грошева збірка.

По день 8. грудня вплинуло до каси комітету $1,664.03. Розходів звязаних з походом і вічем було $1,160.58. На зборах дня 5. грудня рішено вислати негайно $300 на Народню Лічницю у Львові, на поміч раненим, а $100 на Рідну Школу. Подрібний і поіменний касовий звіт буде проголошений окремо в пресі і на зборах у пятницю, дня 19. грудня, в домі Горожан, при 847 Н. Френклин ст., в годині 8. вечер.

Всі організації, як і поодинокі члени, повинні вирівнати свої залеглости як найскорше. Пригадується, що всі організації зобовязалися зложити по $10 на покриття видатків, звязаних з походом.

Пропаганда.

Для освідомлення чужинців з подіями в старому краю видано англійською мовою в 15,000 примірниках лист єпископа Івана Бучка зі Львова, який роздавано в часі походу та розіслано до всіх церков міста Филаделфії, гуманітарних і наукових установ та до сенаторів і конгресменів в числі 2,300 листів.

Филаделфійська преса віднеслася до нашої справи дуже прихильно, поміщуючи звідомлення з походу, а навіть редакційні статті.

Постанови зборів з 5. грудня с. р.

На зборах представників організацій дня 5. грудня рішено продовжати так успішно зачату працю та створити сталий комітет. Взиваються всі товариства міста Филаделфії і околиці, щоби, відбуваючи свої збори в місяці грудні і січні, дали своїй екзекутиві повновласти до вступлення до комітету та вислали своїх представників на збори в неділю, дня 1-го лютого 1931 р., де вибереться сталий комітет. До цього часу працю вестиме протестаційний комітет.

Комітет помочі безробітним.

Для несення помочі безробітним рішено покликати до життя окремий комітет та негайно вступити в зносини з подібними організаціями міста. На зборах було піднесено, що богато українських родин живе в дуже невідрадних обставинах. Тою справою повинні занятися в першу чергу жіночі товариства.

Дня 19. грудня відбудуться збори представників всіх організацій, де буде поданий точний звіт з діяльности комітету, касовий звіт та розподіл праці на будуче. Тому присутність всіх конечна.

За Протестаційний Комітет міста Филаделфії:

Володимир Галан, голова;
М. Довбенко, секретар.

Польський селянин висів із залізничого вагону, пішов на стацію та зажадав книжки зажалень.

— А щож вам злого притрапилося на залізниці? — питає начальник стації.

— Бо мене в вагоні страшно черево розболіло.

УВАГА! УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ КОНЕКТИКУТ! УВАГА!

РІЧНІ ЗБОРИ

УКРАЇНСЬКО АМЕРИКАНСЬКОЇ СТЕЙТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

— відбудуться —

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 25-ГО ГРУДНЯ (DEC.) 1930 РОКУ

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ, 127 PARK STREET, NEW HAVEN, CONN.

Початок точно в годині 1-шій пополудни.

ПРОҐРАМА ЗБОРІВ: 1) Провірення Делеґатів; 2) Відтворення Зборів; 3) Прочитання протоколу; 4) Звіт з діяльности гол. предс.; 5) Звіт гол. рекордового секр.; 6) Звіт гол. фінансового секр.. 7) Звіт гол. касієра; 8) Звіт гол. орґанізатора; 9) Звіт гол. контрольної комісії; 10) Вступне слово — п. Омелян Грибівський; 11) Вибір гол. урядників на 1931 рік; 12) Напрям поступу Стейтової Орґанізації; 13) Нові внески і ухвали для добра Ст. Орг.; 14) Замкнення зборів.

The Ukrainian-Amer. State Political and Relief Organization of the State of Connecticut взиває всі Парохії; Громади, Братства, Сестрицтва, Товариства, Горожанські Клюби і всі прочі Орґанізації, котрі ще не належать і не є членами Стейтової Орґанізації, а почуваються щирими Українцями, хай зволять вислати своїх делеґатів з повновластями зі своїх Товариств — на це річне засідання дня 25 грудня.

Всі враз! Зрозумійте значіння і силу нашої Стейтової Орґанізації. Думаємо, що Вас ніякі богохульники не засліплять і не вирвуть Вам з Вашого серця ані з вашої душі укр. культури і обовязку несення помочі поневоленим нашим Братам в Рідним Краю! 289-90

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА СТ. ОРҐ.:

К. Марущак, предс.; **Мих. Довгий**, секр. рек.; **О. Мерещак**, секр. фін.; **Л. Бих**, касієр; **В. Калина**, орґанізатор.

У будці телефонічного автомату.

Якийсь пан стоїть терпеливо перед будкою телефонічного автомату, в якій вже більше ніж пів години стоїть інший пан, держить слухавку при вусі, та нічого не говорить.

— Перепрошую, — каже вкінці знетерпеливлений чеканням — може будете ласкаві позволити мені зателефонувати тепер. Ви і так нічого не говорите.

— Прошу мені не перебивати, — відповідає тамтой з будки — я розмовляю з моєю жінкою.

—o—

Судля: Чим ви є, пізвані?
Свідок: Я письменник.
Судля: А з чого жиєте?

Артемко Сус бється з Гриньком Лисом. Це бачить Артемкова жінка й каже:

— Чоловіче, памятай про свою жінку!

На це Артемко:

— Лише ти, стара, не журися, ще прийде і на тебе черга!

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(14)

Каля не дозволяла іншим малпам дотикатися до принятої за свою дитини. Вона притискала цілко мале тіло лорда Грейстовка до своїх грудий, відбиваючися зубами й гарком від інших малп, що пробували оглядати дивну дитину. Ніжно плекала Каля сироту.

—o—

Рік минув, заки малий хлопчина навчився ходити. Він не міг спинатися по деревах, ні шукати собі самий їди, як малпи сього пліменя. Тублята, товариша Калі, се сильно дратувало й він хотів позбутися дитини.

—o—

Тублят підюджував Калю, аж вона злостилася й не хотіла його більше слухати. Тоді Тублят пішов до Керчака та домагався, щоби сей вжив своєї влади й заставив Калю покинути Тарзана, як вони називали малого лорда Грейстовка (се значило „малий біло-шкірий").

—o—

Але як Керчак сказав про се Калі, вона загрозила, що покине племя. Вони не хотіли її стратити, і вже її більше не займали. Як Тарзанові було десять літ, він уже вмів знаменито спинатися по деревах та знав богато чудесних річий.

—o—

Тарзан мав тоді силу пересічного мущини в тридцятім році життя, але був богато зручніший. Його сила росла з дня на день. Його життя між лютими малпами було щасливе. Йому було яких десять літ, коли він у перше став свідомий того, що він ріжниться сильно від своїх товаришів.

—o—